

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG:
 BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELEDE-UTCA 9.
 Telefon száma 55-88.
 KÉZIRATOKAT NEM KÖLDÜNK VISSZA.
 CSAK BERMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
 Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
 Egy évre 30 kor. | Egy negyedévre 10 kor.
 Egy fél évre 20 kor. | Egy hónapra 3 kor. 60 fl.
 Kiszámlázva: 3 hóra Németországba 18 k. 60 fl.
 Francia-, Olasz-, orosz-, török-, görög-, spanyol-
 országokba, Svájc-, Románia- és Szerbia-
 válságát azaz országokba, melyek a posta-
 szerződésben tartalmak, negyedévre 18 k. 60 fl.
 Egy szám ára 12 fl.

KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELEDE-UTCA 9.
 Telefon száma 51-66.
 GYERMEKEK ÉS NYILTÉRBE VALÓ
 KÖZLEMÉNYEK FELTÉTEL A KIADÓHIVATAL.
 Párisban főigazgató: John F. Jones
 & Co. 31 bis, rue de Valenciennes.
 Londonban főigazgató: Teletti Mont
 11, Bloomsbury Square.
 Frankfurtban főigazgató: Németségi kiadó-
 vállalatoknál: Daube G. L. & Co.
 valamint: Grosse Kolln.
 Bécsben: Danenberg J. I. Kompagnie Nr. 7.
 Dukes M. utódi: L. Wollnig Nr. 5-8.
 Hasznosító és Vágyó: L. Wollnig Nr. 10.
 Hesse Rudolf Saliertstr. Nr. 3.
 Oppelk A., Stuhlfurth Nr. 2.
 Schalek Henrik, I. Wollnig Nr. 14.
 Zürichben: Orell, Füssli & Co.
 és valamennyi hirdetőiroda.

Mai számunk főbb közleményei:
 Vezéreltek: Az egyetem szelleme.
 Közéletünk.
 Országgyűlés. (A képviselőház ülése.)
 Reakció az egyetemen.
 Vilmos császár legújabb beszéde.
 A kínai bonyodalom.
 A Vészt-Osztrócnely-párbaj.
 Közigazgatás: A tisztviselők versenye.
 Tárcsa: A mácsarnok téli kiállítása. Irta: Szana Tamás.
 Regény: Pán Irta: Knut Hamsun.

Az egyetem szelleme.

Szomorú thema! A tudományos egyetem van az újságok napirendjén. A szellemi szabadság szent csarnoka, a nemzeti műveltség legszűkebb tüzhelye és egyszersmind az ifjú eszmények forró gőz-pontja volna az egyetem. A férfias érettség erőinek a fiatal pezsdülés impulzusával kell egyesülnök benne messzeható örök értékű munkára. Mindaz, ami a múlt hagyományait nagy és tiszteltetelmű, és mindaz, ami a jövő ideál felkészítését gyújtja fel bennünk, tömör köralapot és ragyogó tölzidist adhatnak ennek az intézménynek. Csak épen a jelennek kicsinyes vitáihoz ne legyen köze; a napi érdekek hullámzásának és a pillanatnyi szenzációk hajszájának kell tüle távolmaradniok. Így kellene lenni, de egy kicsit másképpen van mostanában a hírneves budapesti egyetem. A tisztas *alma mater*be belebujt a legfőbb modernség becsüvége, hogy a közgyelmet vonja benső életére, és bőséges anyagot szolgáltatson az újságbeli emlegettségre. Gondoskodnak arról méltó versenyben tanárok és tanulók egyaránt.

Ime most előtérben áll elsőben is a jogi fakultás, melynek tanári kara az ismeretes keresztördelési hetzkérvény alkalmából nevezetes javaslatokat tesz az egyetem kátholikus jellegének helyreállítására, még pedig a „jogfolytonosság” czimén, mint Concha Gyözö ur, a javaslattevő magyarázza. Ugyanakkor az egyetem rektorátusa felfüggesztette az „Egyetemi Kör” tisztikarát és bizottságát, hogy a megismertelt botrányos verekedéseknél és az ifjúsági virtus egyéb kitérőinek véget vessen. Erjük a két dolognak belső, ép ugy logikai, mint történelmi összefüggését. Az utóbbi rendszabályt persze úgy magyarázzák, hogy vele az egyetemi hatóság az ifjúsági szellem elvadulásának akar gátat vetni. El is hisszük, hogy ez most a jó szándéka; de ezt kissé korábban és kissé másképp kellett volna meggondolnia. Talán a tisztelt tanári urak nem látják-e, miképp a keresztördelések egész gonosz történelméje épen csak arra való volt, hogy a brutális hatalmaskodás szellemének utat törjön? Concha et consortes nincsenek-e talán meggyőződve, hogy az akkor rendezett utalatos hajszának, a zsidó tanulók meg-

vádolásának nem volt semmi ténybeli oka, és épen csak azért volt kívülről sugalmazva, hogy a vad és nyers ösztönöket fölkeltsék, a terrorizáló túreltelenség diadalra segítsék? Nos, mielőtt az egyetem kátholikus jellegét régi teljességében helyreállítanák, helyreállították a diákság régi virtusát is. Fűtykösökkel választották körölköt, és vidám ismét a jogszásg élete, mint „a fokosnak fénykorában”, a melyet a régi diákdal dicsőített.

Az egyetemi hatóság azt találja, hogy ez az állapot már türelhetlen? Nagyon helyes! De ha már előbb nem tudott természetesen vezető hivatalának tekintélyével föllépni, nem volna most szabad tekintetbe vennie oly hetz-kérvényt, mely terrorisztikus hajszából, üldözö szenvedélyek mozgósításából keletkezett. Ha annyira indokoltak volna a jogi kar javaslatai, a megnyirnye nem azok: akkor is maga az alkalom tartózkodó magatartást parancsolt ebben a kérdésben minden illetékes fórumnak.

Így egyetemes világlátásban nézve a terrorisztikus ifjúságot és az opportunisztikus tanárokat, könnyű megérteni, hogy egyetemi életünknek itt és ott, lent és lent ugyanaz az erkölcsi betegsége, a mely mai társadalmunknak, kivált a középosztálynak minden életfolyamatában végzetes jelentőséget nyert. A tudomány oloszlop palotájában is az üres stréberség szelleme lett uralkodóvá, ott épen alakul ki igazi típusos példányokban. Klerikalizmus, reakcionárius gondolkodás, kath. jelzések — ezek mind csak külső formák, ha nem öntudatos alkák. Mikor az egyetemi pártéletben örökösösen a kereszténység és nemzeti szellem harci jelszavait halljuk hányortgatni, ki nem ismételné Voltairéből: „en quoi saint, en quoi romain?” Miben keresztények és miben nemzetiék ezek a kereszties lovagok, holott a kereszténységnek is oly értelmű szeretnek érvényesíteni, mely az igaz nemzeti szellem követeléseivel nemcsak na van kiegyenlíthetlen ellentétben, hanem már századokok keresztül a magyarság legnagyobb veszedelmét és legkeservebb szenvedéseit okozta. Nem lehetnek és nincsenek is eröl tévedésben, a kikben a nemzet történelmi öntudata lüktet. De ezek a hamisan használt jelszavak manapság mindenkép alkalmasok feyvereknek látszanak arra, hogy komoly törekvés, erkölcsi erő nélkül előnyököz és sikerekhez lehessen jutni, illetékelen pozíciót, aránytalan befolyást lehessen kivívni. A tudományos érdemek versenyében is praktikus hasznát gondolják venni a demagogia módszereinek. Lepezletten, de annál öntudatosabban nyilvánul ez a tanári stréberknél; hevesebben és sok naív félrevezettséggel az ifjú óriásoknál.

A tanulót a néppárti agitatorság növendékvé avatja ugyanaz a törekvés, mely a tanárt a hatalom alkalmi hízelgőjévé aljasítja. A keresztet az egyik mint valami

indian tomahawkot forgatja, hogy ellenfelét fejbeüsse vele; a másik kegyesen száján hordja, hogy mellére csillógó alakban leimádkozhassa.

Szó sincs róla, ez a mételey nem általános: elég nagy része az ifjúságnak és bizonyára sok tanár mentes tőle. De sajnos, nagyobb mérvben terjed is el már, semhogy az egyetemi viszonyok magyarázatát nem benne kellene keresni! Szomorú kép nagyon, mert nemcsak az egyetemi ifjúságnak fejlődésére jelent nagy veszedelmet, de a romlás csírát viszi bele egész tudományos életünkbe. És legjobban fájlaljuk mi, kik épen nem kívánjuk nékülözni az ifjúság befolyását a közéletben, sőt tiszteljük és szeretjük is azt az előjogot, mely mindenkor az ifjúság: a bátor, megmondólatlan becsületességét, és szilaj reményeinek lelkesedését. Igen, ilyenek legyenek az ifjak a nyilvánosság előtt is, és azt ne ismerjük, a mire most oktatják őket, a stréberséget és a színsékedést.

Budapest, november 29.

Kihallgatás a királynál. A mint értesülünk, a király ma délután 1 órakor fogadta gróf Wolkenstein-Trostburg párisi nagykövetet, két órakor gróf Goluchowski külügyminisztert, három órakor pedig hosszabb kihallgatáson Salló Kálmán miniszterelnököt.

A képviselőház holnap délelött 10 órakor tartandó ülésében folytatja a költségvetés tárgyalását. Szóhátra föl vannak jevezve: Juriss Mihály, Bartha Odón, Budáth Ferencz, Csákosky Lajos, gróf Benyossky Sándor, Páder Rezső, Gajári Géza.

A fűmei kérdés. A fűmei kormányzóhoz közel álló körök híre szerint a fűmei kérdés végleges rendezése dolgában most folynak a tárgyalások Budapesten. A mint mondják, a miniszterelnök és gróf Szápáry Laszlo kormányzó nézeti teljesen megegyezöek. A tanácskozásokban részt vett a kormányon kívül Gaál Tibor miniszteri tanácsos is. Maga a kormányzó és hét végieg Budapesten marad.

Közéletünk.

○ A hőmérő leszállt a 0 fokra. Fűteni kell a lakást, a szén pedig drága. A szegény ember sóhajtozva emlegeti a szép őszi napokat, melyekből az idén bő részünk jutott, s melyek alatt a nap melege védelmezett bennünket a szénbánya-tulajdonosok kápiszága ellen.

○ Bent a városházán pedig ott fekszik Cumberlandnak, a nagy gondolatvilásonak ajánlata, ki központilag akarja fűteni Budapestet. A hogy a gázárasság bevezetése a házakra a világosságot, 6 ugy vezetné be csövekkel a meleget. A mellett kifűtené az utcákat is. S ellátná melegegel a legszegényebb emberek lakásait.

Persze mindent jó pénzért. A legszegényebb nép nem fizetne ugyan semmit, de csak úgy, ha azok helyett a város térítene meg a díjakat.

A nagy gondolatviláson pedig hiába szeretné meg tudni a városatyák gondolatait az 6 terve fölől. Mert, a hol nincsenek gondolatok, ott 6 se olvashat ki ilyeneket. Itt az 6 tudománya is véget ér.

Evek előtt megirtam már, hogy Budapest nagyon olosón ki lehetne fűteni. S azt, a mit Cumberland nagy pénzért akar megvalósítani — megfizetve a fűtőanyagot s a saját hasznát is szebre dugva — azt el lehetne érni nagyon kevés pénzért, ha felhasználnánk a főváros területén lévő hőforrások vizét.

Oly kincs van ebben a vízben, minővel a világ egy nagy városa se dicsékedhetik és a melyet mi felhasználhatnánk elpocsékolunk.

Micsoda kincs például csak a városigetben levő artézi kutak a víz, mely magának a fővárosnak tulajdona! Tizenegyezzer hektoliter vizet ad ez a forrás egy nap alatt, a melynek hőmérsékete hetenként fok. Könnyű kiszámítani, hogy mennyi szénre lenna szükség, ha ekkora tömeg hideg vizet ilyen hőfokra akarnánk melegíteni. Legálább ötvenezer kilogram legfinomabb poros szénre lenne szükség, ha tekintetbe vessük azt is, hogy kemenczünk s fűdőhelyünk mily tökéletesek és a meglevő melegességeknek csak alig ötödészet képeznek értékesititit.

Ez pedig a budapesti hőforrásoknak csak kisny része.

○ Illés-forrás maga négyannyi vizet szolgáltat. Azonkívül vannak a többi források.

S artézi furások által annyi új forrást nyithatnánk meg, a mennyi épen tetszik, mindenestül sokkal többet, mint a mennyire szükség lenne. Ma már a mely furás olosóba kerül, egy negyedébe se annak, a mely néhány esztendő előtt.

○ Ezzel a sok meleg vízzel nem is kellene egyebet tenni mint csövekkel elvezetni a lakásokba, és ott körülvezetni a szobákban. Olyan módon, hogy az a vízfelület történelmi szobák.

A város díjakat szedhetne a lakások után, ugy, a hogy most az ivóvíz használata után szedi.

A lakosság egészesen és olosó fűtéshez jutna. A víz-fűtés nem szarítja a levegőt, mint a légfűtés. Ez esetben pedig, miután a víz egy-nyolc Celsius hőmérsékletre melegszik, a lakásokban egyenlő hőmérsékletet lehet tartani egész nap. A lakások is tisztábbak lennének, mert nem piszkálna el azokat a szennep és korom, a város is tisztább lenne, mert nem lenne anny sokszénfűst.

○ Miután pedig a víz melegítése semmibe se kerülne, a város alacsonyra szabhatná az általa szedett díjakat, s a mellett még mindig nagy haszna maradna.

A közönség sok megtakarítana, a város pedig gazdagodnék.

Ez pedig magában véve is ér valamt.

○ Most, mikor a városházán a sok millió deficit hétéfő számkönyvelő közönség, gondolkodhatnának a kérdés fölül is egy keveset.

○ En megadtam az eszmét (proviziót se kérek érte), a városnak elég mérnöke van, azok kidolgozhatnák a terv részleteit.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése nov. 29-én.

A költségvetés felett való vita, a mely az első napon, a néppárt vezérnökének gyarló beszéde miatt, igen alacsony szinten állott, ma előkelő magasságra emelkedett és méltó volt ahhoz a fontos nagy kérdéshez és ügyhöz, mely ez idő szerint a képviselőházat, s ezzel együtt az országgyűlést foglalkoztatja. A vitának ilyen kiemelkedése a süppedékes posványból a függetlenségi és 48-as párt két kiváló tagjának: Kossuth Ferencznek és Komjáthy Bélának köszönhető, a kik előkelő

színpadon álló, tartalomában és érveiben gazdag beszédekkel nemcsak mindrégebbi lektórték a ház figyelmét, hanem azok a hazafias eszmék, a melyeknek hirdetői és szószólói voltak, bizonyára termékenyítőleg hatnak mindenütt, a hol igazi magyar, e nemzet jólétéért és boldogságáért ösztintén dobogó szív van a keblekben.

Kossuth Ferencz első sorban a bizalom szempontjából tette szóvá a költségvetés meg, vagy meg nem szavazását, és pártja nevében kijelentette, hogy miután sem 6, sem elvtársai nem viselkednek bizalommal semmi olyan kormány iránt, a mely a közönséges alapon áll, nem szavazzák meg a költségvetést a mostani kormányknak sem. Erős érvekkel mutatta ki, hogy milyen végtelenül gyenge maga az a 67-es alap és hogy ezen lehetetlenség a magyar államigazgatást felépíteni. Bizonyított továbbá a kiegyezés káros és veszélyes voltát az országra s azt, hogy a 67-es törvény fenntartása immár lehetetlen, s hogy az esodót mondott, minőlfogva elkerülhetetlen e törvénynek más törvénnyel való helyettesítése. Ez pedig, ha meg történik, csak olyképpen lehetséges, ha az új törvényben visszaállítjuk régi törvényeinkben megállapított jogainkat: az ország teljes függetlenségét, önállóságát, a personal unió alapján, a miért a függetlenségi párt, a mint eddig küzdött, ezután is küzdeni fog. Kijelenti egyébiránt, hogy pártja az új választások alkalmával még az eddiginél is fokozottabb mértékben fogja hirdetni az önálló vánterület és nemzeti bank felállításának mulhatatlanul való szükségességét. Végül határozati javaslatot nyújt be, a melyben, miután a többiek közt hangszólja, hogy a kormány a többször kinalkozó kedvező alkalmat még csak arra sem használja fel, hogy az országot legalább közigazdasági téren függetlenítse, s a rendkívül súlyos adóterheket sem mérsékli, azt kívánja kimondatni, hogy a ház még általánosságban se fogadja el a költségvetést.

Kossuth higgadt, komoly és tárgyilagos beszéde általános mély hatást tett. Elvtársai gyakori helyeslésekkel kísérték, végül pedig lelkesen megdijenték.

Arányi Miksa, a többség sorából, szólalt fel Kossuth után. A költségvetés realizált vitát, s azt izekeztet bizonyítani, hogy közigazdasági viszonyaink nem tulságosan siralmasak. Feltűntetett kellett az a kijelentés, hogy itt az ideje, hogy a hadügyi kiadások csökkentessenek.

Az igaz hazafiai érzés, a nemzete sorsáért ösztintén agdó, s a nemzet jólétéért, izmosodásért minden áldozatra kész nemese lélek nemes megnyilatkozása volt a Komjáthy Béla beszéde. Szinte jól esik ebben az anyagias korban, a mikor ugyszólván mindenki a saját érdekeit tartja szem előtt, azert tőri-marja magát, látni, hallani egy férfit, a ki magaszas eszméitől vezettetve, nem néz sem jobbra, sem balra, hanem egyenesen tör a legmagasabb szel felé: nemzetelnek, fajának nemcsak időleges megmentésére, attól a veszedelmek, végzetes csapások elhárítására, hanem örök fennmaradásának, boldogulásának biztosítására. Komjáthy Béla ma is kizárólag a nemzeti-ségi kérdéssel foglalkozott, mindössze is beszéde elején tett egy-két markans és élesen elütő megjegyzést arra a nyomorúságos állapotra, melyben az

A mácsarnok téli kiállítása.

Irta: Szana Tamás.
 I.
 Általános benyomások.

Megpárták a lapok, hogy az idén ezernél több beklüdtött festmény és szobornóm közül válogathattak a téli kiállítás rendezői. Ez a szám kétsége kívül nagyon tekintélyes. Tekintélyes még akkor is, ha egyik-másik képirodó egész gyűjtemény-nyel szerepel a kiállításban, mert olyan tömegtel tudhatja a termelésnek, a minővel nagy művészeti tradíciókkal bíró városok is nem mindenkör dicsékedhetnek. Hogy a beklüdtött művek jelentékeny része nem emelkedett a színvonalra s a bíráló-bizottság tagjainak szigorú kritikáját provokálta: előre látható volt. Annyi igazi tehetség még nem él és mozog ezen a magyar földön, hogy a termelésük ilyen meglepő arányait a siker reményével mutathassák. Meg vagyok gyözödvé, hogy a bíráló kritikáját ellenszenv nem vezette, s a visszautasított pár száz festmény vagy ismertebb művészeknek eléggé meg nem érett alkotása, vagy olyan zölöség volt, a minővel a tárlatok rendezői éventenként zaklatni szoktak az önbiárlatra képtelen, magukat telismeret tehetségeknek valló fiatal piktorok. Mind a két kategória eléggé részalag arra, hogy zart ajtókra talájan az olyan művészi egyesülétnél, mely a szépekész fejlesztését s a jó izlés terjesztését tekinti feladatának.

Mert szeretem hinni, hogy a képzőművészeti társulat, ez a régi tekintélyes egyesület, hiven tradícióhoz, nem csupán a művészeti termelés pieza kíván lenni, hanem egyuttal iskolája is az íbését finomítani akaró, a szép tárgyak szemlélésében lelki gyönyörűséget kereső publikumnak. Mint ilyen kell, hogy tisztelgetben tartsa, s ott, ha szükség van rá, a tamadosok ellen meg is oltalmazza az objektiv szempontokat. Ha olykor talán másképpen cselekedtek, megadta az arát s levonhatta a tanulságot magának a következményekből. A mai viszonyok között nincs semmi szükség arra, hogy enyhe kritikájával dedelgesse a műtermelés, a tehetségtelenség szarnypróbálgatását.

Na még csak futolagos szemlélt tarthatnát a mácsarnokban kiállított festmények és szobornómek felett, s mar ez a rövid körültekintés elegendő arra, hogy a kiállítás bíráló-bizottságát a tulságos szigorúnk uton-utófélen hangoztatott

vádja ellen védelmembe vehessem. Nem láttam a visszautasított műveket s hátározatlan nem merem állítani, hogy egyik-másik művészettel nem történhetett igazságtalanság (a művészet történelme nem egy példát szolgáltat arra, hogy olykor még a legizmosabb tehetségek sem értéktek meg kortársaik); de az én szemem már ma is nem egy olyan termékeny akadt meg, melylyel szemben a nagyobb szigor igazolt, sőt kimondom nyíltan: kívánatos lett volna. Nemesak ellentétes elbirálást provokáló műveket látok a kiállításban; de ugy találok, hogy az itélkezésnél egyes művészek jó-hangzásu neve nagyon is nagy súlyjal esett a melegebe, s ezuttal minden bizonynyal az illető művészek rovására. A bírák himnelző megdedelgéztek arról, hogy a tihetla jutott tehetségnek minden áron való dedelgése nem mindig kímélet, sőt bizonyos körülmények között a legélesebb kritika. Itéletemet majd megokolom, ha a tárlat szemléjében egyes műveket behatóbban is lehet foglalkoznom.

Ezuttal csak az első benyomások tolmácsolására akarok szorítottok, s mindjárt jó előre hangszólom, hogy ezek a benyomások általában véve kedvezök. Legelőször is a termek új díszítése öltik szemembe. Valamennyi helyiség új fal-kárpitot kapott, kivétel nélkül nyugodt, tompított, előkelő színekben. Hogy ezek a színek egyaránt alkalmasak-e a festmények felfüggesztésére: a gyakorlat fogja megmutatni.

A falakon mintegy hatszáz festmény függ s ötvonre vagy valamivel többre tehető a szobornómek száma. Az utóbbiak csaknem kivétel nélkül kisebb, de azért művészeti tulajdonságokkal bíró, gyakran nagyon tetszetős tárgyak.

A három nagy termek ez alkalommal a nagyobb méretű művek számára tartották föl a rendezést. Ezekben a termekben sorakoznak egymás mellett a figurális képek, azt a benyomást kelte, hogy ezuttal nehezebb földadatok megoldására is készségegel vállalkoztak művészeink. Sőt ugy látunk első pillantásra, miöha ebben a kiállításban a genreképek, hasonmások s egyéb figurális dolgok dominálnának. Ez a benyomás azonban csak hamis elmosódik, ha az oldalmeken végtelegintünk. Ezek mutatják, mily uralkodó szerepet játszik a tájépek nálunk néhány esztendő óta; mutatják, hogy hivatás lették még olyan fők is, kik régebben csak figurális képek háttérül használtak tájézeteket. Mi az oka vajjon ennek a fordulatnak? Művészeink manapság nagyobb szeretettel fordulnak az anyatermészet felé; job-

ban megérzik és érték annak minden szívdoobbanását? A tájépek tulajonóm részének pusztán dekoratív jellege nem igazolja ezt a feltevést. Meglehet, hogy a sokszor hangoztatott művészyomor mutatja nyomait a műfaj megválasztásában. A tájépekhez nem szükségesek drágán fizetelt modellek, elkészítésük kevesebb időt vesz igénybe és ha tetszetősök, szintén hozzáférköznek a vásárló közönség érdeklődéséhez. A publikum nálunk még nem eléggé finnyás arra, hogy a tájépekben első sorban intimitást, lelki emóciókat keresen.

De visszaterlek a figurális dolgokra és ezek közt is először a nagyobb vászakra. Feltűnő, hogy az ugynevezett grand art érdekében pár év előtt megindított akció csaknem minden nyom nélkül vonult el felelszűntek felett. Sem a vallásos, sem a történelmi festészet terén nem mutatkozik jelenlényben mozgolódás. A tárlat egy-két bibliai tárgyú festménye csak az akadémiák ismert színvonalát mutatja; az egyetlen nagyobb követelésekkel föllépő történelmi festmény pedig, a hatvanas évek képiroknak modorában, a nagyméretű illusztráció hatású teszi ránk. Tisztesseges, egyes részleteiben hatásos munka, de nem csap meg nála a mélyebb történelmi fellegbe.

A nagyobb és kisebb genreképek egész sorozata tesz tanuságot képiroknak erős megfűgyelő tehetségéről s egyuttal ezeknek a képiroknak nagy akimatizáló képességéről. Nemesak a magyar népet keresik föl napi munkájánál, családi körében, vallásos áhitatában, örömeiben és gyászában; elvárodnak messze földre, idegen népek közé is, hogy érdekes tanulmányaikkal gazdagítsák tárlatainkat. Az egyik Keletről, a másik Olaszországból vagy Hollandiából hoz figyelmenremeltő kompozíciókat. Még azt lehet mondani, hogy újabbban a paraszgenre talán nálunk legkevesebb dedelgésére. A betyár-romantikát már alig ismerjük az újabb kiállításokból. Legfeljebb egy-két kezdő piktor fordul feléje, az is legtöbbször csak invenziójának fogatékossága miatt. Az erősebb tehetség, ambíciózusabb művész már komolyabban veszi a népet: annak lelki életét, szenvedélyeit, aspirációinak megnyilatkozásait kezdi tanulmányozni.

Állatképekkel az egész kiállításban alig találkozunk. Speciálisitáink távol maradtak, de tájépek keretében azért gyakran látunk teheneket, lovakat s ezek nem egyszer több életet mutatnak, mint a szigorúan vett s a kidolgozásban nagyon is elgyötört állatarekepek. Van az első nagy teremben két paraszt ló székébe fogva. Jellemzeteseb-

ben festett magyar lovakat régen nem láttam. Ezek Pettenkofen karakterizáló erejével készültek, természetesen sokszoros nagytípusban.

Az arcképekből egész galéria lehetne összeállítani. Annyi azonban bizonyos, hogy ez a galéria nem a nevezetesegek képtára volna. Nálunk sok ember festelt magát s a ki festelt megkivanja, hogy hasonmását a kiállításokban meg is bámulják. Eképen nagyon sok érdektelen fő és szeretet nélkül készített munka kerül a kiállításokba. Nem azt kívánom én, hogy nekem a kiállításokban csak híres államférfiak, katonák vagy más czelebritások arcképeit mutassák. Egy közönséges paraszt ember is lehet érdekes, ha egyéni sajátosságok tüköz viszat; de teljesen ismeretlen emberek, teljesen közönsös képmásait (bármily választékosan legyenek is öltözve) a művészeti életnek szolgáltató tárlatokban látni nem öhajtom. En, az hisztem, vannak mások is, kik velem egyértelműleg gondolkodnak. Az ilyen arcképek számolására a jó izlés sürgeti, követeli.

A kiállítás rendezőinek nem kis érdemük, hogy az nálans esőndelleteknek garanzitját a tárlalásnak csaknem teljesen mellőznő tudtak. A nature morte-ot nálunk nem festik elsöngyű művészek, mint festették a régi hollandiaknál; ennek a műfajnak a művelése nálunk manapság joforoman csak egy-két gyere esztelt dolgozó fiatal piktor csak egy-két képességet kedvtelést képezi. Ezek számára ott vannak az iparművészeti társulat kiállításai: művészetük a kályhaellenzőkön legyezökön s a közhazsnalat egész tárgyain sikerrel értékesíthetik. A esőndelének nagyobb igényű tárlatokban csak akkor van jogosultsága, ha az valóban művészi alkotás.

hangu sablonját megzavarják. Csak minél többet belőlünk!

Hatra volna még, hogy az első benyomások szinesebbé tételének okából a tárlat kiemelkedőbb darabjaira előlétesen is rámutassak. A közönség mindíg kíváncsi arra: kik fele fordítsa érdeklődését első sorban; melyek azok a művek, a melyek mintegy elemenszerű erővel tönnek előre a belesett váznak nagy versenyében? Az ilyen kérdésre lelkiismeretes választ adni, az első futolagos széttekintés után csaknem lehetetlen. Hiszen az ilyen keperdo nagyon alkalmas arra, hogy még a kiállítás szemlélésében gyakorlatilag bíró szemét is meglevessze. Egy-egy szépnövésű fiatal fa könynyen kikerülheti a tekintélt; míg az izmosagával imponáló törzskötő talán csak azért talajja bamulatra méltóknak, mert a futolagos szemle nem enged idót a fogatkozások fölfedezésére. Csak a mi gőzörelő dolgozó kritikának vehet magának bátorságot arra, hogy egy vagy két óraig tartó vizsgálódás után száz és száz művészeti alkotásról apodikikus ítéletet mondjon. Gyakran napok gondos tanulmánya szükséges ahhoz, hogy egyes művek szemlélése behatolhasunk s vajjon meg ekkor is elmondhatjuk-e, hogy itéletünk megalkotásánál nem eszalokoztunk? A lelkiismeretes bírálatnak nagy igazságot és gyórlimeket kellene kiállania, ha az a jótékony tudat nem vigasztalna, hogy itéletének nem helyessegeért, hanem csakis ösztintességéért felelős.

Ezért a mai bevezető szemlében nem említek sem neveket, sem egyes műveket. Ha majd többször látunk a kiállítás, lesz időm és alkalom, hogy mindarról bővebben is szólhassak, a mi érdeklődésemet egy vagy más irányban lektólte. Egyet azonban előre is megjegyzek: ez a véleménymondás minden személyes befolyástól ment és őszinte lesz.

PÁN.
 NORVÉG REGENY.
 Irta: KNUT HAMSUN.
 ELSŐ RÉSZ.
 Glahn Tamás hadnagy irataiból.
 Aztán más dolgokról beszélgettünk.
 — Apám a napokban elutazik Oroszországba — mondta — és akkor mulatságok rendezek. Volt már a hegyi legelőkn? Két kosár bort viszunk magunkkal; a lelkeskisszonyok megint ott leszenk; apám már adott bort. Ugy-e, nem

osszé külgymiszternek tegnapi 6 előtte tett kijelentése. Megbeszélésre adott okot politikai körökben, hogy miért változott az előbbi tervén, mely szerint Huga fel vette volna utját. Mielőtt forrásból merített információt szerez az jelenleg párisi tudósítónk, hogy ennek a változtatásnak politikai háttere nincs. Azt meg Berlinbe Krüger, mert a párisi szüvelyt fogadtatás fölkelte benne a kíváncsiságot, hogy milyen lehet Berlinben a hangulat iránta. Ha Krügernek diplomáciai küldetése van, arról csak Hollandiában való tartózkodása alatt fog nyilatkozni. Krüger utazásáról Brüsszelből pedig azt jelentik, hogy ott az a hír tartja erősen magát, hogy még mindig nem tudja Krüger, merre vegye útját. Páris, Berlin és Livadia közt állandóan élnek távirátváltás van ebben az ügyben.

Gyászmező Mária Terézia királynőért. Ma van *Mária Terézia* királyné halálának százhuszadik évfordulója. Ebből az alkalomból a budapesti tudományegyetem délelőtt 10 órakor gyászmezőt mondott az egyetemi templomban gyászalapítójának lelküdvéért. A templomot grázzsal vonták be, szentélyében pedig királyi koronázott díszített ravatalt állítottak föl. A gyászmenziónál Dr. *Városovics* Gyula pápai próféta vezette főpap segédlettel. A misén jelen voltak: *Ponorics* *Tamás* Emil prokurator, dr. *Breznay* Béla hittudományi, dr. *Mariska* Vilmos jog- és államtudományi, dr. *Bókay* Árpád orvostudományi és dr. *Medvevics* Frigyes bölcsész tudományi dékán, a tanári kar és az egyetemi ifjúság egy része.

Sub-aquaticus avatás Kolozsvárott. A kettős sub-aquaticus ünnepe — mint nekünk Kolozsvárról táviratkozik — nagy fényvel és lelkesedéssel ment végbe a redut épületében, óriási közönség jelenlétében. *Zsilinszky* Mihályt, mint a király képviselőjét, ünnepélyesen fogadták. *Rabinyi* prokurator megnyitotta az üdvözlő beszédét után a két felavatott, *Reinhold* Béla jogi és *Flórián* Károly orvosoktól letette az esküt. Ekkor *Zsilinszky* államtitkár gyönyörű beszédében buzdította a két kitüntetett újat a további szelvény munkára, kiartásra és szorgalomra, kötelezettségükre a közügyek, család és háza iránt. Az ünnepély előtt és után számosan tisztelegtek az államtitkárnal, a kit a város egész közönsége lelkesedéssel fogadott. Delután hanket volt és ezután az államtitkár meglátogatta az új felsőbb leányiskolát.

Tél a Dunán. Az előrehaladt idő nagyon meglátja a Dunán. Daczára, hogy a fagyok, hónapok még semmi nyoma, a Duna kepen meglátja a tél közeledtét. A helyi hajók már betértek a téli kikötőbe, s a kikötő-állomások szűszedését is megkezdtek. Igen sok munkás dolgozik a hajóbejárók czölöpének felszedésén. Pár nap múlva kirakározzák az összes teherhajókat, s csak a kis propelleres sziklák tova a vízen addig, a míg az első jég felérül meg nem érkezik.

Visszafogadott egyetemi kortag. Az egyetemi kör megrendezésbe hozása ügyében a rektorhelyettes — mint megírta — december 8-ára rendkívüli gyűlésre hívta össze az egyetemi tanácsot. Dr. *Bókay* Árpád orvostudományi dékán, a ki a megrendezés dolgaiban a rektor teljes hatalma meghatalmazta, ma arról értesítette az egyetemi kör elnökségét, hogy *Fosvezeti* Samuelet névze a kiállítás visszavonja és megengedi, hogy a nevezett az egyetemi kör helyiségeit továbbra is látogathassa.

Tolostoj híve. Szóiban a bakor katolnai törvények három évi nehéz börtönrre ítélt egy hadkötelest azért, mert az evangéliumra és *Tolostoj* tanára való hivatkozással, nem akart semmilyen katolnai szolgálatot teljesíteni, sem fejevni viselni, sem az esküt letenni. A katona és fejevrelenségek Országhozban ugyan jobban elterjedtek, de Bulgáriában ez a hűszerekruta új jelenség volt. Elítélés-nél áll szemléltem mosolygott és mint igaz keresztény az új-tesztamentumra való hivatkozással ártatlannak mondotta magát.

Magyar főúr válogó San-Franciskóban. Megírta, hogy gróf *Festetics* Rudolf ellen a felesége, *Haggin* san-franciskói milliomos leánya vátopört indított. Mint értesülünk, az érdekes válopört most tárgyalják San-Franciskó közönségének rendkívüli érdeklődése mellett. A tárgyalás legnagyobb szenzációja természetesen a grófné vallomása volt, a ki nagy svádával adta elő, hogy mennyi bosszantást, nélkülözést, mérget kellett szenvednie az alatt az őt esztendő alatt, melyet férje yachtján töltött. Mert a gróf pár örökön a tengerre jart. Egészége törökmenet, idegenszere megrendült. Folyton vízen voltak. Legrettenesebb utazása azonban az volt, a melyet Sydneyből a déli tenger szigetére tettek.

Honoluluban — mondá — elszókták a Tolna yacht egész személyeztet, s minthogy ilyeneket nagyon nehéz volt kapni, férjemet kényszerített, hogy egyik hajótszti hivatalt én viseljem. A szokatlan nélkülözések és igazgatóság közt egészenem nagyon megrendülöttem. Erzem, hogy vagy meghalok, vagy megőrülök, ha ez az élet tovább is így tart. Minden kéresem hiábavaló volt. Férjem czinkus mosolylyal mindig csak azt válaszolta, hogy a tengerész-munka nagyon hasznos nekem. Kobaban (Japában) táviratot kaptam, hogy az anyám nagyon beteg. Elhagytam a grófit, de pár hónap múlva visszatértem hozzá. Hiába. Megint csak arra kényszerített, hogy örökösön a yachtján éjék. Minthogy ez ellen erőlyesen tiltakoztam, Singaporeban egy fillér nélkül áthagyott, úgy, hogy atyám formálisan kiváltott. A gróf soha sem teljesítette a legeszkélyebb kíváncsiságot sem, soha sem tördött egészségemem. Csak egyszer ajándékozott — 20 dollárt s Sydneyben megengedte, hogy egy szolgálatot vehesse magamhoz a hajóra. Ez azonban Yokohamában otthagytam, mert nem bírta ki ezt az életet. De ki is tartathatta volna ki? A legviharozettebb engereszek is egyenlősen menekültek a hajóról. Mindezt én fizetem magamért, minden este elszóktatták a jzeti valót.

S így tovább. A kihallgatott tanúk mind a grófné javára vallottak. *Brooks* hadnagy és más tengerésztisztek véleménye szerint a *Tolna* yacht legfeljebb parti hajózárra alkalmas és nagy kegyelmezést egy elkényeztetett nő évszék tartani rajta s beaklandozni a világengereket. A gró elhalasztotta az ítéletet, míg a gróf is megérkezik San-Franciskóba. Most ottan tartózkodik valahol. Azt hiszik, hogy az ítélet kedvező lesz a grófnéra.

Rejtélyes halál. Szabadkáról megrendítő eset híret hozza a táviró. *Manich* Antal, odaváló marhakereskedő, városi képviselő a mag reggelre a főterem, vérebe fagyva, holtan találták, a halántékon tatóngó sebvel. A rejtélyes esetben szigorú vizsgálatot indítottak. Azt hiszik, hogy a szerencsétlen ember a sötétben véletlenül elesett és bezuza a halántékát. *Manich* rendkívül népszerű, kedves ember volt s halála nagy részvétet okozott a városban.

Szerelmi tragédia. Egy aradi nyilvános házban ma véres tragédia játszódott le. Levelezők táviratozza, hogy *Dioker* Miksa főpinczer szerelmi féltékenységekben kétszer rálított a szeretőjére, *Faragó* Rózára, aztán maga ellen fordította a gyilkos fejevét. A leány haloklik.

Megmentett személyonat. Harmánchat ember életét mentette meg a napokban *Ikovics* Ante labini horvát paraszt. *Ikovics* Spalatóban járt, a honnan hajón ment Kastell-Lukaiba, innen pedig gyalog folytatta útját Labinig. Mikor *Ikovics* felért a labini magaslatra, észrevette, hogy a vasuti tölé, mely itt több mint 50 méter magas, teljesen beomlott s a sinek úryszóválnak a levegőben. *Ikovics* tudta, hogy Spalató fölött nemostára jön a személyonat s tehát gyorsan kell cselekednie, ha meg akarja menteni a vonatot. Zuhogó esőben, a támadt sötétség daczára, elment a legközelebbi őrházhoz. Miután ezt zárta találta, betörte az ablakot és úgy hozott ki a házikóból egy fátylát. Gyors léptekkel megindult már most, hogy a közeledő személyonatot figyelmeztesse. Nehéz, fáradságos feladat volt: *Ikovics* lábait térdig szipkedte a beomlott tölében; hallotta a személyonatot dübörgését, mely ha ott éri, őt is elgázolja. A kritikus helyzetben emberfeletti erővel kiszabadult a töléből s a fátylát lobogtatva szembe szaladt a gyorsan közeledő személyonatot. Attól függött már most minden, hogy a mozdonyvezető észreveszi-e a fátyla fényét a sűrű ködön meg a zuhogó esőn keresztül. Rémitő bizonytalanságban volt *Ikovics* az utolsó percig, míg végre néhány méternyire a beszakadt töléstől a személyonatot megállott. Harmánchat utas állt rajta, a kiket tehát *Ikovics* a saját élet kockázatával mentett meg a legborzáltságos haláltól.

Kettős gyilkosság Szentesen. Szentesen borzalmas kettős gyilkosságok jutottak a nyomára. Egy bérés legény már napokkal ezelőtt meggyilkolt két asszonyt és a holttesteket aután elásta. *Örveg* *Szántó* Mihályt 36 éves asszony, a kinek a szentes-donati tanyák négy holdas kis birtoka volt, az egyik a donat. *Örveg* *Faragó* Pálné kofasszony, a ki vele lakott, a másik. Gyilkosok pedig *Katona* György szeged-sá-tanyai béréslegény, a ki *Szántó* Mihályt odavett a tanyára, hogy legyen férfi is ott, a ki megvédelemzheti őket. Bár az ember lustasága miatt a vizony lazul valamennyire, a két asszony mégsem hitte volna, hogy *Katona* teszi el őket a láb alól, a kiből ők életük és házuk örözeit látták. A legutóbb börtény nyomja *Katona* György lelkét. A börtényt, mely csak most derült ki, körülbelül november 10-én követte el. *Katona* éjjel felkelt az ágyából és fejszével agyonverte a két mélyen alvó asszonyt. A szó szoros értelmében szétverte a fejüket. A gyilkos még azon éjjel két zsákba gyömösöztte a megölt két asszony holttestét. A tanya udvarán mély gödört ásott, abba docta a zsákba gyömösöszt két asszony holttestét. Aztán betemette a gödört. A lakásban eltűntette a vérnyomatok, lefeküdt és aludt, mint a ki jól végezte dolgát. Vagy két-három napig adta a gazdát a tanyán. A szomszédok át-ütszóltak: — Hej, Gyurka! Hat hol a két asszony? — Elmúlt a klinikára, Budapestre. Szántóné beteg, *Faragóné* pedig elkísérte jószívűséggel; úgy monda, legalább egyszer az életben megnézi Budapestet.

A szomszédok a fejüket csóválták. Olyan különösen vonították a kutyák pár nap óta a donati tanyán. Azon a tanyán, melyről a két asszony eltűnt, a kutyák minden éjjel gyűlekeztek és folyton egy helyen kaparták a földet. Ott nyihalkoltak, vonították hajnaltig. A szomszédok előtt az is fölvetődött, hogy *Katona* kövével kutyát elriasztani a kutyákat, de hasztalan, mert a dühös állatok megkergettek. Vége is a gyilkos elmenekült a borzáltságos helyről. Pár napig állt már üresen a tanyaház. A szomszédok előtt felült, hogy nem látják sem a két asszonyt, sem *Katona* Györgyöt. Ellenben a kutyák folyton ott gyűlekeznek és szakadatlanul ugatnak. A gyaru végre annyira megfélemlődött, hogy néhány szomszéd asni kezdett. Ástak, ástak, míg rábukáltak a zsákokra. Mikor a börtény leletet napfényre hozták, mindjárt *Katona*ra gyanakodtak. De az már elmenekült... Most sem tudják, hol van. A csendőrség erőlyesen nyomozza a gyilkost.

Késő megnábas. A temesvári kórház falai közt megindulóan szomorú eszt fordult elő, melyről a következő tudósítást tettük: *Grossmann* Miksa, volt temesvári kereskedő, néhány hét óta halálos betegnek fekszik a kórházban. Az alg negyvenkét éves ember a legnagyobb mertekben gümkörös s napjai meg vannak számlálva. A boldogtalan valamikor jobb napokat látott. Tekintélyes vagyona s szép, fiatal felesége volt, a kivel boldog házasságot élt. Egyszer aztán az asszony rossz utra tért s ott hagyta a férjét, megszökött Országhoz. *Grossmann*ra szomorú napok következtek. Sokat bántódott a hűtlen asszony miatt s a szerencse is elfordult tőle. Vége a kórházba került. Tegnapielőt aztán, egész váratlanul, hírt adott magáról a rossz feleség. Megbánta bűnét és ezer rubelt küldött a férjének Moszkvából. Azt írja, hogy neki ott gondatlan eleve van, enkesen és már szép vagyona tett ezért. Kérvekeri férjét, hogy bocsásson meg neki a vétkéért, melyet most jóvá akar tenni. A szegény ember nagy lelki gyökörről olvasta hűtlen, de megerőt hitese sorait és csakugyan utra akart kelni, a miben természetesen megakadályozták. A szerencsétlen nem tudja, hogy milyen emészto kör pusztítja... A kóház igazgatósága ma levélben értesítette a *Léhmán* Márta név alatt szereplő asszonyt, hogy már késő megnábas, mert férjének csak néhány napja van még hátra.

Felöltött jzsuíta. *Grosso* atyát, a ki Olaszországban vézi nagy ajlatosság közt háromszor naponta büzső imádságot, ugyancsak felöltötték a minap. Két elegánsan öltözött ur jelent meg a jzsuíta atyánál, a kinek azt mondták, hogy a transzvali gyarmatok elleni magasszorgu katonaságnak gyarmati csapatok nevelésére akarják állni. Együttel felelték, hogy a gyarmatok ügye előjárója a kongregációé. *Grosso* atya készséggel megengedte ezt, kinyitotta a pénzzel telt pénztár penztárját, hogy a két ur elhelyezze azt a gyermek penztár. Nagy volt meglepetése, a mint a következő napon a penztárt üresen találta. Gyauyaa a két látogatója irányult, még pedig nem alaptalannul, mert mint a vizsgálat kiderítette, csakugyan ez a két elegánsan öltözött ur lopta el a 246.000 líra értékű pénzt a kongregáció penztárából.

Veszedeles postaküldemény. Valamelyik kisebb osztrák falusi állomáson véletlenül a többi csomagok közt egy papírosba laktat besomagolt töltött katonai fejevret találtak. Oly hanyagul volt besomagolva, hogy ha a ravaszat véletlenül megöltük, a fejevver azonban első, miáltal nemcsak emberéletben eshetett volna kár, hanem a csomagkocsit is könnyen felgyújthatta volna. A vonatvezető vette észre a veszedeles postaküldeményt és azonnal jelentést tett róla a szolgálatot teljesítő tisztnek. Vizsgálatot indítottak annak kiderítésére, hogy vajon vizyázatlanlanságból vagy rosszakarából volt-e megöltve a fejevver. Akárhogy történt is, a feladót megbünték érte.

Szerencsétlenül járt munkások. A Zorobágyon, a nyitrai káptalan dombján, három munkás már napok óta ássával volt elfoglalva. Az esztől megkezdett földtömeg ma lezuhant és két munkást, névszerint *Braskó* Istvánt és *Könya* Jánost agyonütötte. A harmadik, *Jakubik* János, pedig súlyosan megsebesült és most haloklik a kórházban. A vizsgálatot *Rédeky* Géza rendőrkapitány azonnal megindította.

Vérés az iskolában. Aradon — mint levelezők táviratozza — ma az iskolaszéknél heves lefolyású tülése volt. A polgármester ugyancs bejelentette, hogy biztos tudomása van róla, hogy Aradon több tanuló úti a gyerekeket. Az iskolaszék erőlyesen kitélt a rendszer ellen, azonnal utasították a tanítástiletet, hogy az iskolában jzvére egy a verést, mint az illetlen kifejezéseket kerüljék a gyermekekkel szemben.

Egy falusi don Juan bűnböjtése. *Szokoljai* Sándor gelsei segédjéző sok bajt okozott a faluban don Juanok hajlamaival. Sorra viszonyt kezdett a falu szemrevélt leányával, a kiket aztán rendszeren a faképnél hagyott. A napokban végre szerelmes természetét életével fizette meg. Ugy történt, hogy *Szokoljai* most legutóbb két leánnyal folytatott viszonyt egyszerre. *Boros* Erzsivel és *Liszko* Marissal. Mikor pedig észrevette, hogy a viszonynak következményei lesznek, faképnél hagyta szeretőit és más leány után vette ki halóját. Csak hogy a két leány nem hagyta annyiban a dolgot. A mint megtudták, hogy *Szokoljai* másnak udvarol, összeházaszták, hogy bosszút állnak rajta. *Boros* Erzi vasárnap este találkozott *Szokoljai*val, a ki sikerről rávénni, hogy másnap este Boroséhoz menjen. *Szokoljai* mitem gyantiva, hétfőn este csakugyan fölkereste Borosékat, a hol szép Erzi már a kapuban várta. Ott beszélgettek egy darabig, később aztán bementek az udvarba, hol Erzi szerényhányokkal illette *Szokoljai*at, a miért szegénybe hozta és megcsalta. Mialatt így beszélgettek, a kamrában rejtőzködő *Liszko* Maris a háta mögé lopódzott *Szokoljai*nak és egy marék paprikát szórt a szemé közé. *Szokoljai* erre bojtát emelte a merénylő leányra, de az fölkapott egy balta és olyat sújtott *Szokoljai* fejére, hogy nyomban összeesett. Az eszméletlen embert aztán kivonszolták az utcára és otthagyták. *Szokoljai* később magához tert és agrázódott, de sérülése oly súlyos volt, hogy hazavándorlás következtében másnap reggel meghalt. A két leányt, kik bűncselekményüket beismerték, a csendőrség letartóztatta.

Értelenség az arany-országban. A legújabb klondykei jelentések ugyancsak kevésbé tüntetik fel rózsás szímben az ottani állapotokat. Az arany-országban oly nagy a drágaság, hogy ugyancsak vagyonos ember legyen, a ki győzi. Így Dawson-Gityben egy font burgonya 2 marka, egy font vaj pedig 4 markába kerül. Egy kis íveg lejt 3 markát, egy pár tojásért pedig 6 markát fizetnek. A ki meg akar borotválkozni, 2 markát fizet a borbélynek, ha pedig meg is nyíratkozik, a borbélyszámla könnyen 14 markát is kitesz. Az éhínség utáni nagy drágaságnak méltó kiegészítője az uralkodó jztekenszvedély. A jztekbarlangokban naponta rengeteg öszegyek cserélnek gazdát, sőt egy államhivatalnoknak a minap 14 perc elengedő volt, hogy 125.000 markát vesztessen. A klondykei kormányzó azonban végre is megcsalta ezt a játékos szüvedélyt és az összes kártyabarlangokat bezáratta. Azóta Klondykeban csak magánkártyában játszanak — titokban, de nem kevesebb könnyelműséggel.

Egy trónkövetelő apró kellemetlenségei. Nem mindig kellemes dolog trónpretendensnek lenni. Ezt bizonyítja legalább *József* főherceg vejeinek, az *orleansi* hercegeknek, a ki egy alkalommal nem számoltanak a szívesen látott vendégek közt. *Franciaország* törvény tiltja ki, *Anglia*, mióta *Viktória* királynőt megsértette, teljesen el van zárva előle és most, mint Brüsszelből jelentik, a *belga* király is értesere adta neki, hogy kerülje országát, mert egyrésről *Anglia*, másrésről pedig *Franciaország* iránti tekintélből egyszerűen ki kellene őt onnan utasítani. Megjegyezzük még, hogy az *orleansi* herceg *Olaszország*nak *Franciaországgal* határos tartományában se tartózkodhatik és két évvel ezelőt, midőn a herceg Turinban idözött, hogy a franciaországi események jobban ellenőrizhesse, az olasz kormány, a franciaia követ sürgetserege, kénytelen volt a herceget felszólítani, hogy haladéktalanul utazzék el Turinból.

Százezer dolláros lakodalom. Természetes, hogy ilyen csak Amerikában lehet. Naunk vagy Európa többi országában nemcsak a főrangú családok, de még az uralkodóház valamelyik tagjának lakodalma sem különke ennyit. A híres *Pierpont* milliomos adta férjhez leányát s olyan fényes ünnepeket rendezett erre az alkalomra, hogy még a fenyezh, pompához hozzácszóltok élkező amerikaiakat is amulathá ejtette vele. Csak a lakodalomra nem kevesebb mint 100.000 dollárt költött, nem számítva azt a mesés öszegget, melybe a newyorki Szent-György-templom felidészése került. Orchideákkal, rózsákkal, gyöngyvirággal és ibolyával volt ékesítve az egész templom. Az esküvő 2500 vendég jelenléte mellett nékül mindnyaján egyforma ruhában. Az új házast közt nékül nagy értékű ajándékokat kaptak, többnyire ékszeret. Kurioszóképpen nem lesz érdekelten megemlíteni, hogy ezen a fényes lakodalmon a lakodalmi kalács öt métermázs súlyos volt.

Irodalmi furcsaságok. Egy müncheni havi folyóratban érdekes cikkeket olvassunk azokról az irodalmi furcsaságokról, a melyekkel a különböző regényekben és drámákban találkozunk. Ezen irodalmi furcsaságok közül közöljük a következőket: *Dumas* *père* egy művében azt írja, hogy XIV. Lajos, midőn vadászatra indult, kaposztaföldön ment keresztül. Holott a kaposztát csak 100 évvel később honosították meg Franciaországban. *Scribe* szejnalkozását fejezi ki a fölött, hogy *Molière* nem rosszalta a nantesi ediktumot. Pedig *Molière* már tizenkét évvel az ediktum kibocsátása előtt meghalt. *Bolzac* *Watteau*val legyezött festett *Pompadour* számára, holott ez 1721-ben született, *Watteau* pedig 1721-ben halt meg. A *«Rozenkranz* és *Güldenstern* című vígjátékot így fordította le egy párisi folyórat szerkesztője: *«La couronne des roses et l'étoile d'or.* » Irodalmi furcsaságok tehát meg a legelső írók munkáiban is vannak.

Vér-bosszu. E hó közepe táján az amerikai polgárok véres bosszút állottak egy néger fűn, ki a tizenegy esztendő *Frost* Lujzán merénylőt követelt el s aztán tizennyolc késszúrissal megölte a szegény leánykát. A négerfiút elfogták s *Hupoba* akarták vinni, hogy átadják az ottani bíróságnak. A nép azonban nem engedte. Kitépte a scheriff kezéből és maga tartott ítéletet felette. Az áldozat apjának kíváncsisága a maglyahalált mondották ki és nyomban hozzá is fogtak a rémes munkához. Azon a helyen, melyen a boldogtalan áldozat elvérzett, maglyát raktak s a szerencsétlen odakötötték vastag kötelekkel egy vaspáncélhoz. Aztán petróleummal locsolták meg a maglyát, mire a leány apja fátylával lángrobbantotta a petróleumot. A lángok nemostára nyaldosni kezdtek a néger testét s a petróleum, az égő fa szagába belevegyült a pörkölődő hús rettenetes büze is. A boldogtalan elítelt elfordította arcát, végre pedig rettenetes ordítás szakadt ki belőle. A kötelek legtek már róla s ekkor fölmelekedett egy percze, hogy aztán testével a maglyára zuhanjon. Kért, könyörgött, rászózkodott, hogy lökék agyon, az irgalmatlan emberek azonban fát hánykák testére s úgy néztek végig mozdulatlan nyugalommal, hogyan sül hamuvá a néger.

Egy orosz gróf meggyilkoltatása. A dél-amerikai General-Savendra-ban — mint Buenos-Ayresből jelentik — június 26-án meggyilkoltak egy orosz grófit, gróf *Medan* Ernőt. A gyilkosságok egy *Hattas* vagy *Mattas* Lipót nevű gonoszterv követte el, a ki *Brady*ből származik és az idén február havában Budapestet idözött. Innen utazott Hamburgba, hől hajóra szállt és Argentína ment. A gyilkos, a ki a pénzén kívül magához vette a gróf okmányait, most állítólag áldozatának neve alatt utazik Európában.

Nem kelt vasút. Hogy Tirol német vidékének mennyire elmaradott a lakossága, azt a következő eset igazolja: Szeptember elején megkezdtek a terve vett stbai vasút rendőri bejáratát. A vasut a Brenner-Sirassen venni kezdetét és a fensik elérésével Natters és Mutters magaslataival tartaná fel a közlekedést. Mialatt Nattersben a község mindent meglett, hogy az állomásnak a lehető legjobb helyet kijelölje. Muttersben a lakosság valóságos ellenséges magatartást tanúsított. A községi koremsában a község előljárósága határozatlan kijelentette, hogy nincs semmi szüksége vasútra. A tanácskozásban az anyák és lányok is részt vettek, kiknek klasszikus ellenvetése minden vasut ellen valóban megörökítésre méltó. Az élénk és hangos vita folyamán a nők ugyancs unkoson kijelentették: — Nincsen szükségünk vasútra, há! minek ajándékozott meg az Uristen lábakkal?

Es Mutters lakosai győzedelmeskedtek. Mutters község nem kap állomást. És ez történt Krisztus születése után a XX-ik században!

Vilábfutó főkönyvelő. Nyitárol megindító szerencsétlenség hírt jelentik. A nyitrai iparbankhoz érkezett távirati értesítés szerint ugyancs *Krausz* József, a bank főkönyvelője, a ki betegsége Rivában keresett enyhülést, ott fürdés közben ma belefut a Garda-tóba. Krausznak épen ma érkezett levele, melyben jelenb, hogy szabadságáról ma visszerkezik és kéri, hogy szabóját fűtsék be. A szerencsétlenül járt ember szorgalmas és lelkiismeretes hivatalnok volt az iparbanknak. Haláláról táviratlag értesítettek Budapestben lakó szülőit.

Nyomor elől a halálba. Nagy-Körösön, mint nekünk táviratlag jelentik, egy szerencsétlen fiatal ember, szegénysége miatt, elemészette magát. A boldogtalan *Papp* József könnéveséget volt, *Papp* tanítónak a fia. Az újvi vanát elvette magát s a kerekkel teljesen szűztük. Csaldjától leveleiben bucsuzott el.

Rablgyilkosság Monte-Carloban. Az erőszakos halál épenegyel mar tontokai a rikásigok közöt Monte-Carloban, de a kik ott természetellenes módon távoznak e világból, rendszerint maguk dobják el az életet. Most azonban rablgyilkosságról hoz hírt a távirat. Az áldozat *Jrion* Jenő, egy ismert sportsman, a ki tegnap este, mikor a kaszinóból hazafele kerékpározott, szarozs banditák megtámadták az uton és miután agyonlőtték, minden pénzét és értéktárgyját kifosztották. A tetteseknek eddig semmi nyomukat sem találtak.

Talált embercsontok. A fürdő-utca és József-ter sarkán folyó építkezésnél ma délelőt a vízvezeteki munkalato miatt két méternyi árkot ástak a napcsomok. E közben az árok kemény tárgyakká akadtak, s a mint a munkások tovább ástak, igen sok embercsont, koponyája, bordára bukkantak. A csontok között korhadt fadarabok is voltak, a melyek minden valószínűség szerint koporsók maradványai. Az esetet bejelentették a rendőrségnek, a mely a csontokat bevittette az antropológiai intézetbe. A csontok legalább 50-60 évesek s valószínűleg egy régi temető maradványai.

Életunt beteg. *Deutscher* *Abraham* bródi szül. 24 éves kékfokosság már hosszabb idő óta fekszik a gróf *Károlyi*-féle kórházban. Hosszas és súlyos betegsége annyira ekészerítette, hogy valahonnan kést szerzett s azzal ma hajnalban elvágta a nyakát. Szerencsére hamarosan észrevették tetét, s most már veszedelmen kívül van.

Immeretlen öngyilkos. Ma este 1/8 óra felé egy ismeretlen ember a lánchídrol a Dunába vetette magát s mielőtt kimenthették volna, eltűnt a habokban. A hídön egy kábatot s azaz nyelvű iratot hagyott hatra, a mely *Kook* *Luzitte* névre van kiállítva.

A Vészi-Osztroluczyk párbaj.

— Az Egyetértés tudósítójától. —

Érdekes és izgalmas lovagias ügy esik bele a mai nap krónikájába. *Vészi* József orsz. képviselő és *Osztroluczyk* Géza főispán álltak egymással szemben egy hírlapi közlemény miatt, melyben *Vészi* József a vágyólgyi czukorgyár dolgot fejtegette azt mondta, hogy *Osztroluczyk* Géza magaviselele ebben az ügyben inkább a morva gyárosoknak kedvez, semmint a magyar érdekeknek és a párbajjal az történt, hogy *Vészi* József pisztolya elől szült el, mire ellenfelenek segédei a párbajt azalt az érveleltek, hogy a feltételek nem tartattak be, beszüntették. Az ügy ezzel már-már kieső fordulatot vett és úgy volt, hogy *Vészi* József becsületbíróságot kér maga ellen, de egy új tanácskozásom, melyen *Osztroluczyk* kinyak már más segédei voltak, az affért mégis békésen intézték el.

Az újról szóló tudósításunk a következő: A *Budapesti Napló* néhány nappal ezelőt, november 27-én cikket közölt a vágyólgyi czukorgyárról, mely cikkben ugyancs passzusait *Osztroluczyk* Géza tencsén főispán magara névre sértőknek ítélte és *Hoffmann* Hugó vezérkari ezredes s *Festl* Antal vezérkari őrnagy utján elégtételt kért *Vészi* Józseftől, a ki mint a *Budapesti Napló* szerkesztője a cikket a felelősséggel elláttala. *Vészi* a maga részéről *Vörös* *Liszló* és báró *Feilitzsch* Arthur orsz. képviselőket nevezte meg segédeknek, a ki november 28-án *Osztroluczyk* segédei előtt felük nevében kijelentették, hogy *Vészi* Józsefnek nem volt szándékában *Osztroluczyk* jellemét és egyéni tisztességét sérteni és a mit a cikket mondott, az nem az emberre, hanem a közhatalomokra vonatkozott.

Osztroluczyk segédei és magyarázatot hírl viték megbízójuknak, a ki azonban kijelentette, hogy nem tudja szétválasztani az egyéni becsületet a hivatalos becsületől és ragaszkodott ahhoz a kíváncsisághoz, hogy *Vészi* a sértést egész teljességében vonja vissza. Minthogy azonban *Vészi* József erre nem hajlandó, a segédek fejevveres elégtételadásban állapodtak meg. A párbajt, melynek időpontját ma délelőt 10 órára tették, a következő feltételekhez kötötték:

1. Fejevveres mászóvöl légnyalúli pisztoly.
2. Lövés meghatározott helyről 25 lépés távolsággal, 10 (tíz) másodperc czélzási idővel, egyszeri golyóváltással.
3. Midőnk fél segédei hoznak pisztolyokat, a sorsuzás dönt a felet, hogy melyek használhatassanak. Töltés a helyzénen a segédek által. Csőtörtékmondás lövésnek számít.
4. Öltözet a párbajhoz számára sötét nadrág, fehér, keménytelen vasizong, kalap nélkül.

— A védő lovaslaktanya fedett lovardája, fel-

adja a párbajvezető Hoffmann ezredes.

E megállapodásokhoz képest a felek segédekkel 10 órakor pontosan megjelentek a kitűzött helyen. A párbajt vezető segéd a feleket szokásos módon a kibékülésre felszólította, mire mindkét fél kijelentette, hogy állapontjához ragaszkodik. A párbajvezető erre a párbaj-feltételeket felolvastán, mindkét fél által igazoltatta, hogy azokat teljes egészükben megértették. Ezen mindkét fél segédei igazolták, hogy felük a hozott pisztolyokat nem ismerik és soha nem használta, minek megtörtéttével a sorsuzás alapján a *Vészi* József segédei által hozott pisztolyok használhattak, a melyek mind a négy segéd jelenléteben megvizsgáltattak és *Festl* őrnagy által szabályszerűen megöltettek.

A két fejevver közötti választás joga sorsuzás utján *Vészi* esett, míg helyválasztás, szintén sorsuzás utján, *Osztroluczyk* illette.

A távolság kimérése 1875 méter távolsággal és a helyek jelzését a segédek földfelettett kádból eszték. A felek megállapított helyekre felállították és a pisztolyokat nyugvó ravasszal segédekkel átévén, a párbajvezető segéd, Hoffmann ezredes, a felek közé lépett, közölte velük, hogy a *Vigyázz* szóra a kakas a segédek és orvosok helyétől ellenkező oldal felé, fel-felé irányító csóvel felhuzható, a *Tűz!* szóra a czél

